3.10.2022

Eduskunnan talousvaliokunta
tav@eduskunta.fi

Lausunto hallituksen esitykseen eduskunnalle laiksi kuljetusyritysten määräaikaisesta polttoainetuesta annetun lain muuttamisesta (HE 188/2022 vp)

Pyydettynä lausuntona Suomen Kuljetus ja Logistiikka SKAL ry antaa lausunnon hallituksen esitykseen kuljetusyritysten määräaikaisen polttoainetukilain muuttamiseen.

Polttoainetuen laajentaminen koskemaan polttoöljyä

Hallituksen esityksellä polttoainetukea ehdotetaan myönnettäväksi myös työkoneissa käytettyyn polttoöljyyn. Tukitasoksi esitetään viittä prosenttia polttoöljyn arvonlisäverottomista kustannuksista helmi-huhtikuun 2022 välisenä aikana. Hallituksen esityksessä polttoöljytuen kokonaismääräksi on arvioitu 12 miljoonaa euroa.

Kuljetusyrityksille valtion toisessa lisätalousarviossa varatun 75 miljoonan euron määrärahan kohdentaminen työkoneissa käytettävään polttoöljyyn on ymmärrettävää, sillä polttoöljyn hinnan nousu keväällä 2022 nosti nopeasti myös työkoneiden kustannuksia.

SKAL on aiemmin tuonut esiin sen, että työkoneissa käytettävän polttoöljyn tukemisen osalta tarvetta olisi omalle rahoitukselle ja omalle erillislainsäädännölle, mutta ymmärtää hallituksen esittämän etenemistavan muun muassa tuen jakamiseen liittyvistä aikataulusyistä.

Polttoainetuen tarpeesta

Kuljetusyritysten polttoainetuki säädettiin eduskunnassa kesäkuussa 2022 ja laki valmisteltiin huhti-toukokuun aikana. Dieselpolttoaineen hinta jatkoi alkukesällä 2022 jyrkkää nousuaan ja Tilastokeskuksen viikkohintaseurannan perusteella dieselin hinta oli korkeimmillaan viikolla 26 (27.6. alkava viikko), 2,53 €/l. Tukikaudella 1.2.–30.4. dieselin hinta oli korkeimmillaan Tilastokeskuksen mukaan 2,30 €/l. Suurimmillaan kuorma- ja pakettiautoliikenteen kustannusnousu oli Tilastokeskuksen julkaiseman kustannusindeksin perusteella kesäkuussa 2022, keskimäärin 18,0 % vuodessa.

Alkuvuoden dieselin hinnannousu on ollut täysin poikkeuksellinen. Kuljetusyritykset eivät ole voineet sopimusteitse tai muuten varautua tilanteeseen, jossa dieselöljyn litrahinta pahimmillaan nousee Tilastokeskuksen seurannan mukaan 28 senttiä yhden viikon aikana. Tilanne vaikutti kuljetusyritysten kassanhallintaan ja kannattavuuteen, eikä tarve tuelle ole poistunut. SKALin elokuussa toteutetussa kuljetusbarometrissä (N=603) 53 prosentilla vastaajista kannattavuus oli heikentynyt touko-elokuun aikana ja 42 prosenttia arvioi kannattavuuden edelleen heikkenevän loppuvuoden aikana. Yli 60 % vastaajista harkitsee investointien lykkäämistä tilanteen johdosta.

Dieselin hinnan kallistuminen on nostanut kuljetusyritysten kustannuksia suuresti myös kuljetusyritysten polttoainetukilainsäädännön valmistelun jälkeen, mikä osaltaan antaa perusteen tarkastella tukiprosentteja annetun määrärahan puitteissa.

Tuen kokonaismäärä

Eduskunta on vuoden 2022 toisessa lisätalousarviossa varannut kuljetusyritysten määräaikaiseen polttoainetukeen 75 miljoonaa euroa. Nyt voimassa olevan lain ja hallituksen esityksen mukaan tästä määrärahasta jää merkittävä osa käyttämättä, minkä voi perustella seuraavilla kokonaisvaikutusarvioinneilla.

Dieselpolttoaineen kokonaiskulutus Suomessa vuonna 2020 oli Tilastokeskuksen mukaan noin 2,91 miljardia litraa. Valtiovarainministeriön muistion https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/JulkaisuMetatieto/Documents/EDK-2019-AK-275037.pdf mukaan dieselpolttoaineen kulutus Suomessa jakautuu seuraavasti: kuorma-autot 45 %, linja-autot 7 % ja pakettiautot 14 %. Pakettiautokannasta vain kahdella prosentilla käyttötarkoitus on luvanvarainen, jolloin polttoainetuen piiriin kuuluvien pakettiautojen kulutusosuuden dieselin kokonaiskulutuksesta voidaan laskea olevan 0,3 % (Lähde: Tilastokeskus) Kuorma-autojen, linja-autojen ja tuen piiriin kuuluvien pakettiautojen osuus dieselpolttoaineen kulutuksesta on noin 52 %, eli 1,5 miljardia litraa vuodessa, 375 miljoonaa litraa kolmen kuukauden tukikaudella.

Dieselöljyn arvonlisäveroton keskihinta tukikaudella oli Tilastokeskuksen mukaan 1,73 €/l. Dieselöljyn arvonlisäveroton kokonaiskustannus kuljetusyrityksille tukikaudella oli siten noin 649 miljoonaa euroa. Viiden prosentin tukitasolla polttoainetukea tulee jaettua **enintään 32 miljoonaa euroa**. Määrä on todellisuudessa tätä pienempi, sillä:

- Yksityiseen liikenteeseen rekisteröidyissä kuorma-autoissa kulutettu diesel on tuen ulkopuolella
- Alin maksettava tuki (250 €) ja tuen enimmäismäärä (400 000 €) rajaa tuen ulkopuolelle dieselin kulutusta
- Kaikki yritykset eivät eri syistä hae polttoainetukea
- Tuen piirissä olevan sähkön, kaasun ja takseissa käytetyn polttoaineen tukimäärä on pienempi kuin yllä olevat tuen kokonaismäärään alentavat elementit, joten 32 miljoonaa euroa voidaan pitää polttoainetuen kokonaismäärän kattona

Yhden prosenttiyksiön vaikutus polttoainetuen kokonaismäärään on yllä oleviin virallisiin lähteisiin perustuen **6,4 miljoonaa euroa**

Hallituksen esityksessä (HE 188/2022 vp) viiden prosentin polttoöljytuen kokonaismääräksi on arvioitu **12 miljoonaa euroa**. Yhden prosenttiyksiön vaikutus polttoöljytuen kokonaismäärään on hallituksen esityksen vaikutusarvioon pohjautuen 2,4 miljoonaa euroa.

Nyt esitetyillä viiden prosentin tukitasoilla tulee polttoaine- ja polttoöljytukea jaettavaksi yhteensä 44 miljoonaa euroa, kun poliittinen päätös ja vuoden 2022 toisessa lisätalousarviossa varattu määrä on 75 miljoonaa euroa. Varatusta määrärahasta 31 miljoonaa euroa on jäämässä käyttämättä.

Muutosesitys

Yllä olevaan vaikutusarvioon ja yritysten tukitarpeeseen pohjautuen Suomen Kuljetus ja Logistiikka SKAL ry esittää, että **laissa olevia tukiprosentteja nostetaan sekä polttoaine- että polttoöljytuen osalta 8,5 prosenttiin muuttamalla sekä voimassa olevan lain 3 §:ssä että hallituksen esityksen 3 a §:ssä säädettyjä prosentteja viidestä 8,5 prosenttiin.** Tällöin polttoainetuen kokonaismääräksi muodostuisi 74,8 miljoonaa euroa, joka vastaa lisätalousarviossa varattua määrärahaa.

Suomen Kuljetus ja Logistiikka SKAL ry

Anssi Kujala
toimitusjohtaja

Petri Murto
johtaja, asiantuntijapalvelut